

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

Elisabeth Spiritus S. O beata conversatio!
quæ tribus fere mensibus duravit in amica
jucunditate, & jucunda unanimitate.

Videbimus ipsam historiam, quæ tria
membra complectitur:

I. *Mariæ itinerarium.*

II. *Amicabile colloquium.*

III. *Dulcissimum canticum.*

J. J.

EXEGESIS.

Institutum est præsens hoc festum anno
Christi 1441. in concilio Basiliensi, sub
Eugenio Pontifice, in honorem B. Mariæ
Virginis, quam invocandam statuit, ut sicut
olim pedibus suis montes conculcaverat: Ita
Turcam viribus suis conculcet, qui eo
tempore magno successu contra Christianos
bella gerebat. Felicem quidem res hæc
primò eventum habuit, dum anno sequente
Hunniades Heros præstantissimus aliquoties
Turcam vicit & Amurathem eò coëgit,
ut pacem peteret à Ladislao Ungarorum
Rege. Tandem verò pacem frangere jus-
sit Eugenius, & Ladislaum à perfidia ab-
solvit, quo factum est, ut Ladislaus bel-
lum innovans gravi clade occumberet An-
no 1443. & decennio post Constantinopoli-
s caperetur. Ita Deus punivit & perju-
rium & idololatriam.

Nos alio fine hoc festum celebramus:

1. *Tanquam festum gratiarum actionis,*
quo magnalia, quæ nobis in filio suo Pater
cælestis exhibuit, gratia mente agnoscimus
& deprædicamus.

2. *Tanquam festum informationis,* quo
exemplum pulcherrimum virtutum omni-
bus hominibus, inprimis verò sexui fœmi-
neo ad imitationem propositum intuemur.

3. *Tanquam festum consolationis,* quo
beneficia Mariæ exhibita nobis quoque ap-

plicamus, & fidem nostram sub cruce iis-
dem confirmamus, ut ipsa docebit *Evangelis*
circumstantiarum, quibus iter Mariæ à Lu-
ca describitur. Occurrit enim

1. *Tempus,* quando susceperit iter suum,
nimirum in diebus illis, ut inquit Evange-
lista, per quos intelliguntur dies conceptio-
nis, nuncium Mariæ ab Angelo allatum
proximè infecuti, quod verborum præ-
cedentium coherencia evidenter docet.
Quia enim Angelus hoc ipsi signum dede-
rat ut facilius crederet, quod Elisabetha co-
gnata non sterilis tantum, sed etiam effœta
itidem Dei benedictione gravida sit, itine-
re satis longinquo novendecim (alii plura
numerant) vel circiter miliarium fidei suæ
confirmationem acquirit, & hoc suo exem-
plo nos quoque hortatur, ut occasiones fi-
dei confirmandæ divinitus monstratas ne-
quaquam prætermittamus. Quemadmo-
dum enim lucerna nutritur oleo, & ignis
ligno: Ita fidei lux nutrienda est verbi pa-
tesacti meditatione & Sacramentorum ad-
ministracione, quæ omnia ad fidei nostræ
confirmacionem divinitus instituta sunt,
Rom. 4. v. 11. Rom. 10. v. 17.

2. *Locus.* Nam abiit in montana in ci-
vitatem Judæ. Fuit hæc civitas Hebron, ut
ex Jos. 15. v. 13. colligi potest, & sita est in
vicinia illius loci in quo olim habitarunt
S. Patriarchæ, Gen. 35. v. 27.

Præbet hæc circumstantia pulcherri-
mam meditationem. Sanctis Patribus in i-
sto loco repetita erat promissio de semine,
in quo benedicendæ erant omnes Gentes,
Gé. 26. v. 4. Jam in eodem loco conveniunt
Maria & Elisabeth, & testantur, promissio-
nem illam impletam esse. Ita Deus differt
quidem suam promissionem, sed quod differt
nō aufert. Proinde si morâ fecerit Dominus,

Ccc

expe-

expecta illum, veniens veniet non tardabit; Hab. 2. v. 3. Interim cum Maria ad montana conscendamus, obliviscentes quæ retrò sunt, & cœlestia appetentes. Hi facile obtinent petitiones cordis sui, Pl. 37. v. 4.

3. *Modus*, quomodo iter suum perfecerit, nimirum *μὴ τὰ ὀφθαλμοῦ*, cum festinatione. Solent aliæ mulieres initio conceptionis plurimas sentire molestias, sed Maria eo tempore magnâ alacritate conscendit montana, quia sine peccato conceperat, & portabat tale onus, à quo ipsa portabatur. Festinare eam faciebat Spiritus Sanctus, cujus ipsa erat templum. Spiritus Sancti autem gratia nescit tarda molimina, sed agit quos inhabitat, ut pietatis opera ferventer exequantur, Rom. 8. v. 14.

De virginibus Israeliticis conqueritur Deus Esa. 3. v. 16. quod pedibus suis composito gradu incederent. Nulla hinc pompa, nulla *φαιρασία*, Actor. 25. v. 23. pro comitibus habet angelos, pro ornatu charitatem, humilitatem, verecundiam ac industriam. Sequantur nostræ virgines hoc potius exemplum Mariæ, quam Dinæ, Genes. 34. v. 1. seqq.

4. *Scopus*, qui duplex

1. *Salutatio*. Nam cognatam Elisabetham salutasse dicitur, quod & nos imitari decet, juxta Matth. 10. v. 12.

2. *Ministratio*. Inde sub finem Evangelii dicitur, quod manserit cum Elisabetha cognata sua circiter tribus mensibus. Sine dubio hoc tempore grata ipsi præstitit servitia in rebus œconomicis, quia Zacharias mutus erat, & ipsa provectioris ætatis negotia domestica pro dignitate administrare non poterat. Postea verò, cum adveniret tempus partus Elisabethæ, & magna hominum multitudo ad ejus aedes confluxura es-

set, ex virginali pudore iterum reversa est in domum suam. Unde non solum humilitas Mariæ elucescit, sed summa etiam officiositas, quam omnes Christiani merito imitari debent, ut per caritatem alter alteri inserviat, juxta præceptum Pauli, Gal. 5. v. 13.

5. *Effectus*. Statim enim ad salutationem Mariæ infans in Elisabetha præ gaudio exultat. Hæc exultatio non fuit motus naturalis sed supernaturalis ab ipso Spir. S. profectus, ut ostendit oratio Elisabethæ, qua exultationem illam tanquam effectum salutationis Mariæ allegat.

Colligimus inde, Sp. S. etiam in infantibus accendere lucem fidei. Anabaptistæ & Calviniani ideò nolunt credere quod infantes fidem habeant, quia verum rationis usum non habent. Sed qualis usus rationis in Johanne B. in utero matris adhuc delitescente, qui præsentiam Salvatoris sui agnoscit, & præ gaudio exultat? proinde ratio non obstat, quò minus infantes credere possint. Imò quia ratione nondum uti possunt, ideò Spiritus Sanctus fidem in ipsis facilius accendere potest, quæ est rerum non apparentium, Ebr. 11. v. 1. & rationem non attendit, sed captivari jubet sub obsequium Christi, 2. Cor. 10. v. 1. siquidem ex ore infantium & lactentium Deus sibi laudem perficit, Psalm. 8. v. 3.

De Secundo.

A *Micabilis Colloquii*, tres sunt partes:
1. *Colloquentium autoritas*, nimirum conveniunt hinc duæ eximie & præstantissimæ scemine, Maria & Elisabetha, quarum illa filium Dei, hæc præcursores ejus Johannem Baptistam in utero gestabat, contra naturam ordinem, siquidem illa virgo adhuc erat illibata, hæc verò sterilis & effecta nihil haec-